

Iva Bego, magistrica prava

**Ivo Grabovac – Slobodan Kaštela: MEĐUNARODNI I NACIONALNI
IZVORI HRVATSKOGA PROMETNOG PRAVA, odabrana poglavlja,
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, Književni krug, Split,
2013., 506 stranica**

Knjiga je sinteza višedesetljetnih promišljanja autora o aktualnim odabranim temeljnim temama prometnoga prava koje su u središtu zanimanja hrvatske, europske pa i svjetske stručno-znanstvene javnosti. Aktualna znanstvena spoznaja imanentna je osobina svakog značajnog i uspješnog znanstvenog djela. Autorima je bila namjera, na temelju domaćih propisa i međunarodnih konvencija, uključujući i dokumente Europske unije, prikazati i raščlaniti temeljna načela svih grana prometnog prava. Pomorskom i zračnom prometu, najstarijoj i najmlađoj grani prava, posvetilo se najviše pozornosti. Priloge iz plovidbenog prava (pomorsko i unutarnja plovidba) i mješovitog (multimodalnog) prijevoza napisao je prof. Grabovac, a ostale priloge prof. Kaštela, koji je obavio i redakciju cjelokupnog rukopisa.

Knjiga je podijeljena u četiri dijela. U prvome dijelu («Općenito o pravnom uređenju prometa i pravu Europske unije») autori objašnjavaju osnovne pojmove i značenje prometnoga prava, s posebnim naglaskom na međunarodne, europske i hrvatske izvore prometnog prava te na njihov hijerarhijski odnos. Izdvajaju se temeljne odrednice pravnog uređenja zasebno za svaku granu prometa i objašnjava se iznimno važna uloga toga uređenja u kreiranju i ostvarenju prometne politike Republike Hrvatske.

Drugi, središnji i najopsežniji dio knjige nosi naslov «Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava». U tom dijelu autori analiziraju nacionalno i međunarodno uređenje bitnih pitanja prometnoga prava, posebice pomorskog prava, uz prikaz novog sustava u prijevozu stvari u unutarnjoj plovidbi u Hrvatskoj, zatim zračnog, željezničkog, cestovnog te mješovitog (multimodalnog) prometa. Bjelodano je da su mnogobrojne međunarodne konvencije, koje je Republika Hrvatska ratificirala, temeljni izvor nacionalnog zakonodavstva.

U odlomku o plovidbenom pravu, u izboru aktualnih tema valja naglasiti osobito značenje međunarodnih ugovora kao temelja ujednačavanja pomorskog prava, poveznica spašavanja na moru i zaštite morskog okoliša te spašavanje brodova u mjestima zakloništa. Pravnom uređenju sigurnosti plovidbe posvećena je, razumljivo, velika pozornost. Prikazane su relevantne konvencije, počevši od ključne Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih života na moru (SOLAS). U sklopu ugovora o prijevozu morem, s akribijom se raspravlja o temelju odgovornosti prijevoznika u prijevozu stvari, s posebnim osvrtom na mjerodavne međunarodne konvencije (osobito značenje imaju Haaško-visbyjska

pravila). Rasprava o krucijalnom pravnom institutu ograničenja odgovornosti sa svih aspekata nije se mogla mimoći u ovoj monografiji. Nova Konvencija o ugovorima o međunarodnom prijevozu stvari u cijelosti ili djelomično morem, 2009. (Rotterdamska pravila) raščlanjuje se sa svim kontroverzama i pravnim dvojbama njezinih rješenja i sadržaja. Osobito je zanimljiva i aktualna (Pomorski zakonik Republike Hrvatske) Atenska konvencija o prijevozu putnika i njihove prtljage morem, 2002., jer je uslijedila recepcija od strane Europske unije. U sklopu aktualne problematike, nije se mogla mimoći ni rasprava o pojavi piratstva, suvremene prijetnje sigurnosti plovidbe.

Zračno se pravo u knjizi posebice izdvaja i cjelovito obrađuje. U sklopu uređenja međunarodnog zračnog prometa, raščlanjuju se ugovori međunarodnog privatnog zračnog prava, s osobitim detaljnim prikazom aktualne Konvencije o ujednačenju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz – Montrealska konvencija, 1999. godine. Analiziraju se i brojni ugovori međunarodnog javnog zračnog prava te se spominju i međunarodne organizacije zračnoga prometa. Kompletira se dio o zračnom prometu obradom o pravnom uređenju u Republici Hrvatskoj.

Željezničko i cestovno pravo zastupljeno je prikazom ugovora međunarodnog javnoga prava i međunarodnog privatnoga prava (Međunarodna konvencija o prijevozu robe na željeznicama, CIM, i Međunarodna konvencija o prijevozu putnika i prtljage na željeznicama, CIV, te Konvencija o međunarodnom prijevozu željeznicom, COTIF, a u cestovnom prometu Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe, CMR, i odgovarajuća Konvencija za prijevoz putnika i prtljage, CVR).

U trećem dijelu knjige («Znanstveni doprinos razvitku prometa i prometnog prava») autori objašnjavaju kakva je uloga znanosti i znanstvenih institucija u razvitku prometa i prometnog prava u cjelini. Pružaju znanstveno utemeljene odgovore glede zamijećenih problema u praktičnoj primjeni određenih propisa.

U četvrtom dijelu knjige prijevodi su odabranih međunarodnih konvencija plovidbenog i zračnoga prava. Na taj način moguća je usporedba komentiranih instituta prometnog prava te mjerodavnih normi i akata međunarodnih dokumenata. Valja naglasiti da se u knjizi prvi put publicirao dio prijevoda Rotterdamskih pravila, 2009.

Ova će publikacija zasigurno poslužiti u sveučilišnoj nastavi na svim razinama, iako nije bila namjera da bude klasičan udžbenik prometnoga prava. Osnovni joj je cilj čitatelju pružiti globalnu sliku pravnoga uređenja prometnog prava, komparativno u svim prometnim granama u sklopu nacionalnog, europskog i općenito međunarodnoga prava koje ima osobito značenje i u uređenju nacionalnog prava. Uz kritičke osvrtne, argumentirano se i znalački, sa stajališta teorije i prakse, raščlanjuju svi aspekti pravnih učinaka temeljnih instituta prometnoga prava.